Borgarting lagmannsrett - LB-2013-47408

Instans	Borgarting lagmannsrett - Dom
Dato	2013-05-28
Publisert	LB-2013-47408
Stikkord	Anke. Forfalskning av dokument.
Sammendrag	Etter påtalemyndighetens anke fastsatte lagmannsretten straffen til fengsel i 21 dager. Saken gjaldt forfalskning av karakterbevis og bedrageri ved bruk av det forfalskede dokument (straffeloven § 270 første ledd nr 1 jf annet ledd og § 183). Omsorgen for to barn kvalifiserte i dette tilfelle ikke til bruk av samfunnsstraff.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2012-174978 - Borgarting lagmannsrett LB-2013-47408 (13-047408AST-BORG/02).
Parter	Oslo statsadvokatembeter (politiadvokat Frederik Langeland) mot A (advokat Solveig Kristine Høgtun).
Forfatter	Lagmann Anders Bøhn. Lagdommer Carl August Heilmann. Sorenskriver Tore Lindseth.

Oslo tingrett avsa 29. januar 2013 dom under dissens med slik slutning:

> A, født 0.0.1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr 1 jf annet ledd og straffeloven § 183, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd til samfunnsstraff i 60 -seksti timer, subsidiært fengsel i 60 -seksti- dager. Gjennomføringstiden settes til 120 -etthundreogtjue- dager.

Påtalemyndigheten har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjelder straffutmålingen, og den er henvist til ankeforhandling.

Ankeforhandling ble holdt 28. mai 2013 i Borgarting lagmannsretts hus. Tiltalte møtte og avga forklaring. Øvrig bevisførsel fremgår av rettsboka.

Aktor la ned påstand om at tiltalte dømmes til fengsel i 26 dager. Forsvareren ba om at hun anses på mildeste måte.

Lagmannsrettens bemerkninger

Det straffbare forhold består i bedrageri ved at tiltalte i forbindelse med søknad om ansettelse som legesekretær hos lege X i Oslo leverte inn en forfalsket karakterutskrift og ga uriktige opplysninger om egen utdanning. Hun visste at det var stilt krav om utdanning som legesekretær, og hun ville ikke fått stillingen dersom legen hadde visst at hun ikke hadde bestått kurset. Ved dette forledet hun legen til å ansette henne. For arbeidsgiveren oppsto det fare for tap av omdømme og derved tap av inntekter, i tillegg til et potensielt erstatningsansvar for feil fra tiltaltes side. Det er på det rene at tiltalte handlet forsettlig og med uberettiget vinnings hensikt. Under ankeforhandlingen har hun erkjent at hun var klar over at hun la en forfalsket karakterutskrift ved søknaden og derved benyttet et forfalsket dokument.

Det skal følgelig utmåles straff for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf andre ledd og straffeloven § 183.

Det kan etter praksis virke noe tilfeldig om tilsvarende tilfeller er pådømt med de to straffebestemmelsene i konkurrens. Lagmannsretten bemerker imidlertid at tiltalen reflekterer en riktig lovanvendelse slik det også er lagt til grunn av tingretten.

Spørsmålet for lagmannsretten er om det foreligger omstendigheter som gir grunnlag for å anvende samfunnsstraff. Tiltalte er villig til å sone slik straff. Verken det inntrykk tiltalte ga under ankeforhandlingen eller de opplysninger som framkommer i personundersøkelsen av 13. mai 2013, tilser at hun ikke er egnet til å gjennomføre samfunnsstraff.

Forholdet tiltalte dømmes for er alvorlig. Slik forfalskning og bedrageri gir grunnlag for at arbeidstakere kommer i posisjoner de ikke er kvalifisert for. Spesielt innen helsevesenet representerer dette risiko for feilvurderinger og skade. Tiltalte hadde strøket til eksamen i tre emner som skulle gi kvalifikasjoner for den jobben hun søkte og fikk på feilaktige premisser. På bakgrunn av tiltaltes forklaring kan lagmannsretten imidlertid ikke legge til grunn at det oppsto spesielle faretruende situasjoner som følge av hennes arbeid på legekontoret. Videre vil personer som benytter seg av falsk dokumentasjon fortrenge andre og bedre kvalifiserte, eller kunne oppnå posisjoner de ikke har krav på.

Lagmannsretten er ikke i tvil om at de sterke allmennpreventive hensyn som gjør seg gjeldende tilsier at det i utgangspunktet skal reageres med ubetinget fengsel. Dette ble også lagt til grunn av Høyesterett i dommen inntatt i Rt-2012-121 i en sak som gjaldt forfalskning av vitnemål. Når lagmannsretten vurderer spørsmålet om samfunnsstraff, vil det følgelig bli spørsmål om hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet, jf straffeloven § 28a.

Når det skal legges vekt på sterke allmennpreventive hensyn, vil personlige forhold hos den tiltalte ha mindre vekt. Det at hun er i arbeid, at hun er ustraffet, at hun ikke har noe familienettverk i Norge og at hun har en sårbar økonomi kan her ikke danne grunnlag for bruk av samfunnsstraff.

Tiltalte har imidlertid eneansvaret for to barn, B, født 0.0.1999 og C, født 0.0.2004. Bs far passer guttene når moren er på jobb. Hun har en 30 % stilling i Bærum kommune, men tar ekstraarbeid i den grad at hun rent faktisk jobber full stilling. Barna overnatter ikke hos Bs far, men B er med faren til Stavanger en uke om sommeren. Tiltalte har gode venner, men ingen av disse tar hånd om barna i hennes fravær. Begge hennes foreldre er døde, og familie for øvrig bor i Ghana og Israel.

Hensynet til barna er relevant i vurderingen av valg av reaksjonsform. Dette er beskrevet slik i Høyesteretts dom i Rt-2011-1744 avnitt 22:

> Jeg er enig med forsvareren i at domfeltes omsorgsansvar i dette tilfellet med tyngde taler for å anvende samfunnsstraff i stedet for fengsel. Det følger av barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 at « [v] ed alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn ». Denne bestemmelse får blant annet betydning ved utmåling av straff for personer som har omsorgsansvar for barn, se Rt-2011-462 avsnitt 26, jf. avsnitt 37.

Ikke en hvilken som helst omsorgssituasjon kan tillegges vekt. I vår sak dreier det seg om to relativt store barn. Det er ikke opplyst noe om at de har spesielle omsorgsbehov eller at det foreligger en omsorgssituasjon som skulle tilsi at barnas mor ikke kan sone en kortere fengselsstraff. Lagmannsretten legger til grunn at det vil være mulig å innrette seg med nødvendig hjelp fra Bs far eller venner. I tillegg kan det søkes om alternativ soning. Lagmannsretten finner etter dette at det ikke foreligger tilstrekkelige grunner for bruk av samfunnsstraff.

Tiltalte har for lagmannsretten avgitt en uforbeholden tilståelse. For tingretten nektet hun delvis straffskyld. Det kan etter dette bare gis en begrenset tilståelsesrabatt.

Etter en samlet vurdering settes straffen til fengsel i 21 dager.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 21 - tjueen - dager.